

Cirkulärnr: 1993:82
Diariernr: 1993:1023
Handläggare: Claes-Håkan Jacobson
Avdsek: KEP Förh
Datum: 1993-05-04
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalnämnden/utskott eller motsvarande
Rubrik: Arbetsmarknadspolitiska åtgärder i regeringens kompletteringsproposition 1992/93:150

Personalpolitik 1993-2:21 Nyckelord: Arbetsmarknad, BEA

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder i regeringens kompletteringsproposition

Regeringen har i kompletteringspropositionen (1992/93:150) presenterat sina förslag till åtgärder för att komma tillrätta med problemen på dagens arbetsmarknad.

Inledningsvis framgår av propositionen att sysselsättningen började minska redan vid årskiftet 1990/91. Sedan dess har den totalt minskat med ca 400.000 personer eller med 9 %. Den svaga efterfrågan på arbetskraft har i mycket hög grad drabbat ungdomar. Regeringen konstaterar att bland ungdomar i åldern 16-24 år har sysselsättningen minskat med knappt 200.000 personer eller med 30 %. I februari i år uppgick arbetslösheten till 315.000 personer eller 7,3 %. Därtill kommer 210.000 personer i olika konjunkturberoende åtgärder, motsvarande 4,9 % av arbetskraften. Av dessa var ca 120.000 ungdomar i åldern 18-24 år, varav 93.000 hade ungdomsplats. Ungdomsarbetslösheten uppgick samtidigt till drygt 70.000 personer. Det innebär att nära var femte pojke eller flicka i befolkningen i åldern 16-24 år var antingen öppet arbetslös eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Regeringen konstaterar också att arbetslösheten är högre för män än för kvinnor. Sysselsättningsminskningen har främst ägt rum i sektorer där män dominerar, som industrin och byggsektorn. I februari uppgick arbetslösheten till 8,9 för män och 5,6 % för kvinnor. Skillnaden är ännu större bland de yngre åldersgrupperna.

Andra grupper som drabbats av det försämrade arbetsmarknadsläget är enligt propositionen arbetshandikappade samt invandrare och flyktingar. I februari var 71.000 personer med arbetshandikapp inskrivna vid arbetsförmedlingen.

Under 1991/92 uppgick antalet personer i beredskapsarbete till i genomsnitt 13.900 per månad.

Allmänt

Regeringen konstaterar att betydande insatser har gjorts för att bemästra den stigande arbetslösheten som:

- * ungdomspraktikplatser
- * arbetslivsutveckling s k ALU
- * tidigareläggning av s k infrastrukturella investeringar * ökning av intagningarna till gymnasier och högskolor

Regeringens förslag ska enligt propositionen få en långt större omfattning än tidigare. För att så många människor som möjligt skall nås av den aktiva arbetsmarknadspolitiken föreslår regeringen en koncentration och omläggning till billigare åtgärder. Regeringen anser att de medel som står till buds måste utnyttjas så att de räcker till fler.

Regeringens riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken

De resurser som ställs till förfogande av arbetsmarknadspolitiska skäl skall i första hand användas för de som riskerar permanent utslagning. Dessutom skall möjligheterna till

expansion hos de företag som är konkurrenskraftiga och förväntar en ökad efterfrågan tillvaratas. Resurserna skall användas så effektivt att så många personer som möjligt får del av resurserna. Det innebär att en avvägning måste ske i varje enskilt fall.

* Arbetsmarknadens och den reguljära utbildningens möjligheter måste utnyttjas

I första hand skall den ordinarie marknadens möjligheter utnyttjas. Regeringen konstaterar att trots lågkonjunkturen nyanmälades nästan 300.000 lediga platser år 1992. De lediga platserna som finns på arbetsmarknaden måste tillsättas snabbt. Det innebär således att insatserna för att hålla korta vakanstider skall fortsätta. När det gäller utbildning bör således alltid en ordinarie utbildningsplats prioriteras framför en arbetsmarknadsutbildning eller annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd enligt regeringens förslag. Det är framför allt viktigt att ungdomarna går till det reguljära utbildningsväsendet för att de skall få en stabil och väldokumenterad utbildningsbakgrund.

* De utsatta grupperna och långtidsarbetslösa skall prioriteras

Bland de arbets sökande finns grupper som är särskilt utsatta och som löper stor risk att bli långtidsarbetslösa och i förlängningen permanent utslagna. Många ungdomar, flyktingar och invandrare samt arbetshandikappade har en svag förankring på arbetsmarknaden och de är de värst drabbade grupperna under denna lågkonjunktur. Då resurserna är begränsade måste de sökande som har de största behoven prioriteras genom att åtgärderna i första hand används för dessa grupper. Regeringen anser att de svaga grupperna måste få en betydligt större andel av resurserna än deras andel av arbetslösheten.

* Jämställdheten på arbetsmarknaden skall ökas

Arbetsmarknaden är starkt könsuppdelad med traditionella kvinno- och mansyrken. Kvinnor arbetar på en begränsad del av arbetsmarknaden och många sysselsätts inom den offentliga sektorn. Den ekonomiska situationen medger inte en fortsatt expansion av offentlig sysselsättning utan det har på senare tid i stället varit fråga om ett omfattande effektiviseringsarbete. Det innebär att många kvinnor måste bredda sin kompetens och sitt yrkesval anser regeringen. Genom väglednings- och utbildningsinsatser och genom direkt påverkan på arbetsgivarna kan enligt propositionen arbetsförmedlingen bidra till en ökad jämställdhet på arbetsmarknaden.

Ändrade regler

a) Beredskapsarbeten, rekryteringsstöd och avtalade inskolningsplatser.

Regeringen anser att beredskapsarbeten främst skall förbehållas utförsäkrade arbetstagare.

Statsbidrag till beredskapsarbeten, rekryteringsstöd och avtalade inskolningsplatser ska som idag bestämmas som en viss procent av lönekostnaden. Bidrag ska dock endast lämnas för kontant bruttolön inkl sjuklön och semesterersättning samt för lagstadgade sociala avgifter. Förslaget innebär att andra kostnader som arbetsgivaren kan ha som för t ex administration, lunchsubventioner, skyddskläder m m inte skall vara bidragsgrundande. Statsbidraget för samtliga beredskapsarbeten av tjänstekaraktär, rekryteringsstöd och avtalade inskolningsplatser föreslås utgå med högst 65 % av ovannämnda beräkningsunderlag. Idag högst 70 % inom stödområdena och högst 60 % i övriga delar av landet.

Som bidragsgrundande lönekostnader får endast räknas lönekostnaden som hänför sig till normal veckoarbetstid. Statsbidrag skall utgå för den arbetstid som kvarstår efter det att fyra timmar har avräknats från arbetets normala veckoarbetstid.

För beredskapsarbeten som varvas med utbildning föreslås bidraget uppgå till högst 80 % idag högst 75 %. Vid anställning med rekryteringsstöd av en flykting eller invandrare som behöver svenskundervisning föreslås bidraget uppgå till högst 75 % av ovannämnda beräkningsunderlag under högst 12 månader.

Bidragets storlek i kronor bör också fastställas redan vid beslutstillfället och bör gälla hela bidragsperioden.

Förändringarna bör tillämpas på bidragsbeslut som fattas fr o m 1 juli 1993.

Det faktum att bidragsbeloppet är konstant under hela bidragsperioden medför att arbetstagaren får stå för de löneökningar som sker under bidragsperioden. Vad beträffar frånvaro bör bidraget minska proportionellt med de lönereduktioner som sker till följd av oavlönad frånvaro.

För att förstärka åtgärdernas inriktning mot prioriterade grupper föreslår man att ett statsbidragstak om 14.300 kr per månad. Vid beslut om bidrag som ligger över detta tak sker en avtrappning av bidragsprocenten som står i direkt proportion till den aktuella lönenivån.

b) Utbildningsvikariat

Utbildningsvikariat innebär att arbetsgivare får göra avdrag på arbetsgivaravgifterna, om de efter anvisning av arbetsförmedlingen anställer en ersättare för den som utbildas. Hittills har 80 % av vikarierna haft sin anställning hos offentliga arbetsgivare. Arbetsgivarens avdrag uppgår idag till 475 kronor per dag. För utbildning som godkänts av länsarbetsnämnden får avdrag dessutom göras med högst 75 kr per utbildningstimme - dock högst med 30.000 kr per arbetstagare som utbildas.

För nästa budgetår föreslås ingen ändring utan avdragsnivån på 475 kr per arbetsdag och avdraget för utbildningskostnader kvarstår.

c) Ungdomspraktik

Intresset från arbetsgivarnas sida att ta emot ungdomspraktikanter har varit stort. Antalet personer i ungdomspraktik har under hösten ökat från drygt 35.000 till knappt 93.000 i slutet av februari 1993.

Anvisningstiden till ungdomspraktik är enligt huvudregeln sex månader, som kan förlängas med ytterligare sex månader efter prövning av länsarbetsnämnden.

Ungdomar under 20 år som genomfört ungdomspraktik i maximala 12 månader föreslås inte få del av ytterligare arbetmarknadspolitiska åtgärder innan de fullföljt en treårig gymnasieutbildning.

För en särskild grupp arbetssökande har situationen på arbetsmarknaden försvårats. De nyexaminerade högskoleutbildade som fyllt 25 år kan idag inte anvisas ungdomspraktik.

Av denna orsak föreslås att 25-29-åriga nyexaminerade ungdomar med högskoleutbildning om minst 120 poäng ska kunna anvisas ungdomspraktik i högst tre månader. Förutsättningen är dock att den arbetssökande har varit anmäld på arbetsförmedlingen i minst tre månader och aktivt sökt arbete. Praktiken bör efter tre månader övergå till arbete med rekryteringsstöd. Samma ekonomiska villkor ska gälla som för övriga ungdomspraktikanter.

d) Anställning med lönebidrag och OSA

Antalet arbetshandikappade med lönebidrag och anställda i skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) har successivt minskat från 50.500 år 1991 till 47.000 personer under år 1992.

Villkoren för statsbidrag till anställning med lönebidrag och skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) är desamma som för beredskapsarbete, d v s till bidragsgrundande kostnader för bidragen bör räknas bruttolön inkl sjuklön och semesterlön eller semesterersättning och lagstadgade sociala avgifter. Till dessa bör också få räknas kostnader för avtalsenliga arbetsmarknadsförsäkringar eller motsvarande försäkringar.

Enligt förordningen (1991:333) om anställning med lönebidrag är endast lönekostnader som hänförs till normal veckoarbetstid bidragsgrundande. Samma princip bör gälla för OSA. Det innebär att lönekostnader för obekvämt arbetstid endast ersätts om arbetet normalt är organiserat i skift, med förskjuten arbetstid eller liknande. I övrigt är inte övertidsersättningar eller lönetillägg för arbete på s k obekvämt arbetstid bidragsgrundande. Föreslagna förändringar bör tillämpas på nya bidragsbeslut som fattas fr o m den 1 juli 1993.

e) Arbetslivsutveckling

Den nya åtgärden arbetslivsutveckling (ALU) har fått en god start enligt regeringen. I början av april 1993 uppgick antalet deltagare i olika ALU-projekt till mer än 20.000 personer. Åtgärden används bl a på projekt med inriktning mot kompetensutveckling och utbildning, teknikutveckling, frisk- och hälsovård m m. Regeringens bedömning är att även under nästa budgetår bör medel beräknas för att täcka vissa kostnader för ALU.

För ytterligare information om ALU i kompletteringspropositionen vill vi hänvisa till förbundets cirkulär 1993:74.

Kommentar

Med anledning av regeringens förslag avseende utformningen av statsbidragen och bidragsnivån för olika åtgärder i framtiden kan det vara av värde att kommunerna ser över sina kostnader och organisation för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Kompletteringspropositionen kommer nu närmast att behandlas av bl a arbetsmarknadsutskottet innan riksdagen planerar ta ställning till propositionen den 9 juni. Kommunförbundet återkommer därefter med ytterligare kommentarer och information om eventuella avtalsmässiga effekter i cirkulär.

Frågor

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Claes-Håkan Jacobson.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalekonomi och Personalpolitik

Markus Gustafsson

Claes-Håkan Jacobson